

УДК 656.13

СТУПІНЬ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ІГНОРУВАННЯ РЕМЕНЯ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Є.В. Цевменко, магістрант, ст. гр. ТД-61-19,

І.С. Наглюк, д.т.н., професор,

Д.Д. Шевцов, аспірант,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Транспортний засіб – джерело підвищеної небезпеки, тому на водія покладається відповідальність не тільки за своє життя, а й за життя пасажирів транспортного засобу.

У підпункті «в» пункту 2.3 Правил дорожнього руху України визначено, що для забезпечення безпеки дорожнього руху водій зобов'язаний на автомобілях, обладнаних засобами пасивної безпеки (підголовники, ремені безпеки), користуватися ними і не перевозити пасажирів, не пристебнутих ременями безпеки. Це, зокрема, стосується і пасажирів на задніх сидіннях. Дозволяється не пристебнутися особі, яка навчає водінню, якщо за кермом учень, а в населених пунктах, крім того, водіям і пасажирам з інвалідністю, фізіологічні особливості яких заважають користуватися ременями безпеки, водіям і пасажирам оперативних та спеціальних транспортних засобів і таксі. В свою чергу, підпунктом «г» передбачено, що під час руху на мотоциклі і мопеді водій зобов'язаний бути в застебнутому мотошоломі і не перевозити пасажирів без застебнутих мотошоломів. Також у підпункті «б» пункту 5.2 Правил дорожнього руху України визначено, що пасажир, користуючись транспортним засобом, повинні під час пересування на транспортному засобі, обладнаному ременями безпеки, бути пристебнутими (крім пасажирів з інвалідністю, фізіологічні особливості яких заважають користуватися ременями безпеки), а на мотоциклі і мопеді – в застебнутому мотошоломі [1].

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, невикористання ременів безпеки та мотошоломів є одним з ключових факторів ризику, який безпосередньо впливає на безпеку дорожнього руху та має прямий причинно-наслідковий зв'язок з дорожніми аваріями та їх тяжкими наслідками.

Використання ременів безпеки є найбільш дієвим засобом захисту водіїв і пасажирів під час дорожньо-транспортних пригод. Застебнуті ремені зменшують ризик контакту тіла з деталями автомобіля в разі зіткнення, утримують людину від викидання з автомобіля та небезпечних переміщень всередині автомобіля (наприклад, в разі перевертання), зменшують ймовірність завдання травм іншим пасажиром (наприклад, не пристебнутий пасажир на задньому сидінні в разі лобового зіткнення летить вперед і завдає важких травм тим, хто сидить попереду, навіть якщо вони пристебнуті) та гарантують оптимальне спрацювання подушок безпеки. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, ефективність ременів безпеки для порятунку життів становить близько 50 % у дорожньо-транспортних пригодах, результатом яких у випадку невикористання ременів стала би смерть водія та пасажирів [2].

Говорячи про проблему ігнорування ременя безпеки, однією з причин низького рівня використання ременів безпеки є незначна відповідальність. Наразі адміністративне покарання за порушення правил користування ременями безпеки та мотошоломами в Україні становить 3 неоподатковувані мінімуми доходів громадян, тобто 51 гривня або 1,6 євро, та як за даними Національного банку України, офіційний курс гривні щодо іноземної валюти євро, становить 33 гривні.

Розмір даного штрафу є занадто поблажливим та неспіврозмірно низьким порівняно з тяжкими наслідками, які можуть бути спричинені через недотримання правил. Окрім того, встановлення державою такого незначного розміру штрафу створює у водіїв та пасажирів уявлення, що порушення цих норм є чимось дріб'язковим та несуттєвим, хоча наслідком є численні людські втрати. Сукупність цих факторів сприяє масовому ігноруванню користування

ременями безпеки та мотошоломами, що призводить, в свою чергу, до збільшення кількості загиблих та травмованих на дорогах України.

Відсутність суворої системи покарань здатне ввести в оману водіїв, натякаючи, що порушення за ігнорування ременів – це дрібниця. Для порівняння: у Франції штраф за ігнорування ременя безпеки становить 135 євро (4455 гривень), у Чехії – 77 євро (2541 гривня), в Словенії – 120 євро (3960 гривень), а в сусідній Польщі – 23 євро (759 гривень). Розміри штрафів для інших країн представлені на рисунку 1 [3].

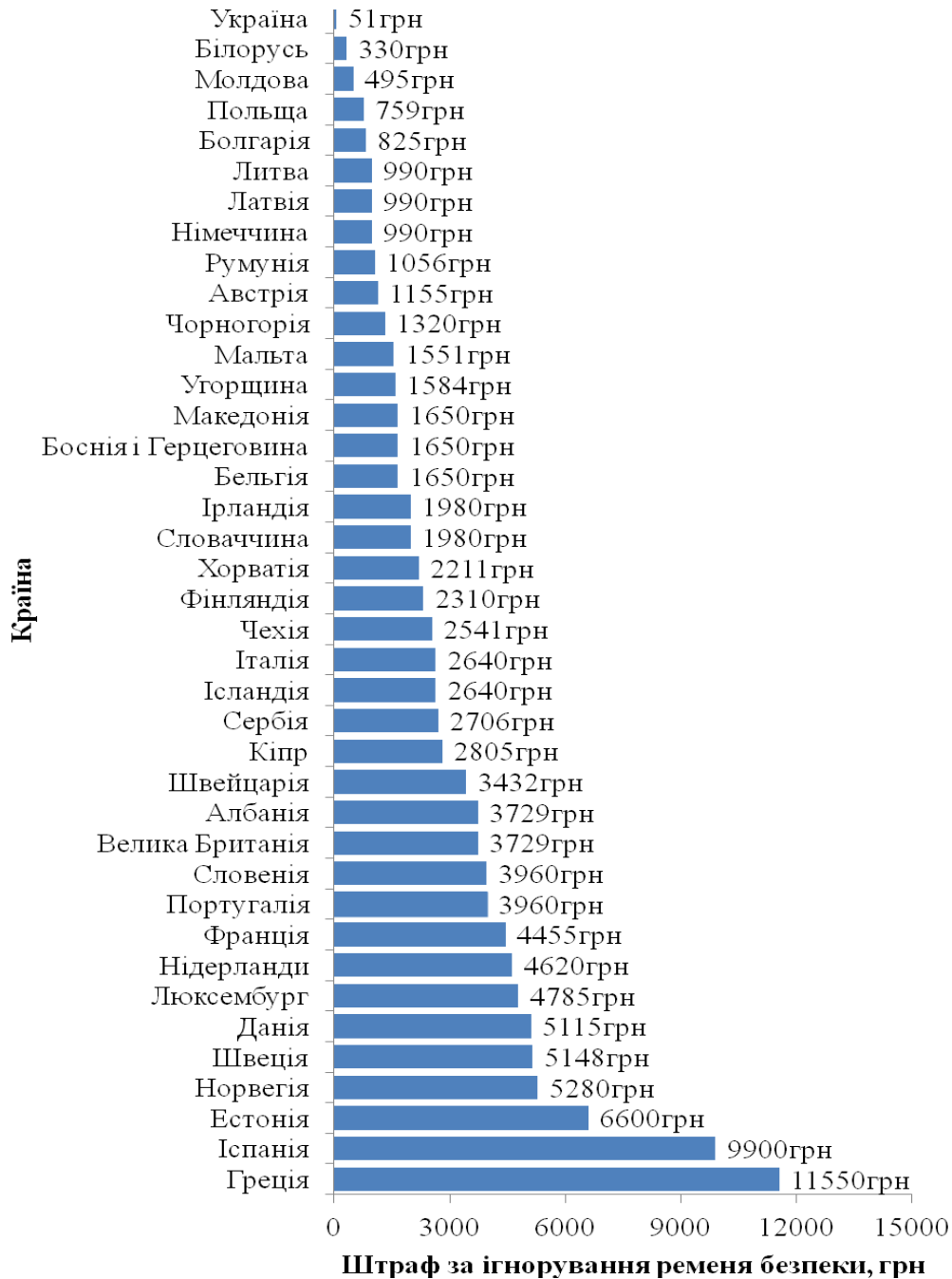

Рисунок 1 – Штрафи за ігнорування ременя безпеки в країнах Європи

Статистика цих країн показує, що такі заходи влади і правда дієві: Франція – 99% водіїв користуються ременями безпеки, Чехія – 97%, Словенія – 93% і Польща – 83%.

На перший погляд може здатися, що ці країни далекі від реалій української проблеми, де тільки 24% (за результатами обстеження кампанії «За безпечні дороги») водіїв дійсно користуються ременями, тому порівнювати їх неправильно [3]. На подібні закиди є інший приклад – Великобританія, де до прийняття закону в 1983 році про відповідальність за ігнорування ременя на передньому сидінні та інформаційної кампанії щодо цього рівень користування ременями був приблизно такий же, як і в Україні сьогодні – 25%. Зате після введення штрафу – 90%. У 1991 р. користування ременем стало обов'язковим для водія та пасажирів, і рівень свідомості громадян зріс з 10% до 40%

Кафедрою організації та безпеки дорожнього руху Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, з 2015 проводяться обстеження рівня використання ременя безпеки водіями автомобілів у місті Харків. Метою обстеження є виявити, яка частина водіїв автомобілів в місті Харків фактично користуються ременями безпеки, дотримуючись вимоги Правил дорожнього руху. Результати обстеження представлені на рисунку 2.

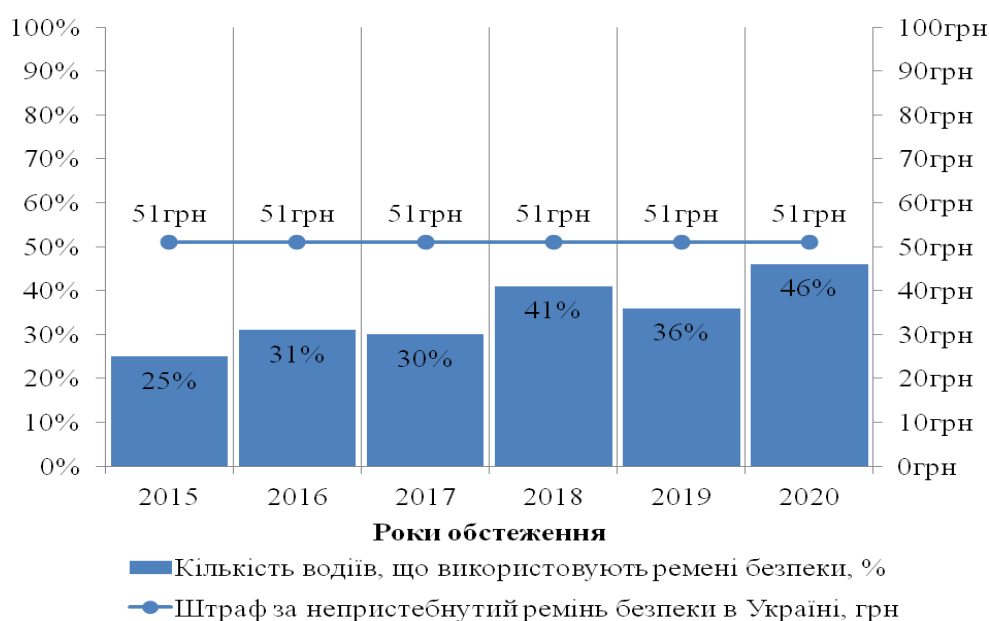

Рисунок 2 – Результати обстеження

Аналіз результатів обстеження показує, що в період з 2015 по 2020 рік відсоток ігнорування ременя безпеки, водіями автомобілів у місті Харків є досить великим і коливається від 54% до 75%. Незначна відповідальність за порушення правил користування ременями безпеки, а саме 51 гривня, яка на протязі багатьох років є незмінною, це основний фактор, що сприяє масовому ігноруванню ременями безпеки, що призводить, в свою чергу, до збільшення кількості загиблих та травмованих на дорогах України.

Література:

1. Про Правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306 / Офіційний вісник України від 26.10.2001–2001 р., № 41.
2. Постійне представництво України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <https://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/who>.
3. Центр демократії та верховенства права [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <https://cedem.org.ua>.